

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2012 r.

Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Anna Staszkievicz

Ławnicy I. Z., K. I.

Protokolant Arkadiusz Orzechowski

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2012 r. w Jeleniej Górze

sprawy z powództwa **A. J.**

przeciwko **Zespołowi Szkół (...) w B.**

o ustalenie

I. ustala, że strona pozwana Zespół Szkół (...) w B. nawiązała z powódką A. J. stosunek pracy na podstawie umowy o pracę z dnia 22 sierpnia 2011 r. na czas nieokreślony od dnia 01 września 2011 r. na stanowisku nauczyciel kontraktowy – bibliotekarz, w wymiarze czasu pracy wynoszącym 0,50 etatu;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze kwotę 674 zł tytułem opłaty od pozwu, od której powódka była ustawowo zwolniona;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Powódka A. J., reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, domagała się ustalenia, że jest zatrudniona u strony pozwanej Zespole Szkół (...) w B. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowisku nauczyciel kontraktowy - bibliotekarz, w wymiarze czasu pracy wynoszącym 0,50 etatu oraz zasądzenia na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przypisanych. W uzasadnieniu wskazała, że jest nauczycielem kontraktowym zatrudnionym na stanowisku bibliotekarza w wymiarze 0,50 etatu oraz na stanowisku wychowawcy w internacie w wymiarze 0,50 etatu. Obie umowy zostały nawiązane z powódką na czas określony. Powódka kwestionuje prawidłowość zawarcia jednej z tych umów, tj. umowy na stanowisku bibliotekarza na czas określony podnosząc, że nie miały miejsca okoliczności wskazane w art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela, na który powołał się pracodawca zawierając tą umowę. Pierwsza umowa o pracę została zawarta w trybie art. 10 ust. 4 Karty Nauczyciela, powódka była bowiem wtedy nauczycielem stażystą. Kolejna umowa powinna zostać zawarta na czas nieokreślony, tymczasem ponownie zatrudniono powódkę na czas określony w 2011 r. Powódka jest jedynym nauczycielem w szkole posiadającym uprawnienia do pełnienia stanowiska bibliotekarza. Pomimo tego powódka dowiedziała się od dyrektorki szkoły, że nie zostanie zatrudniona ponownie, a jej stanowisko w arkuszu organizacyjnym zostało wskazane jako wakat. O ile powódka jest w stanie zrozumieć, że losy internatu nie są pewne i w związku z tym otrzymała w 2011 r. umowę na czas określony, to niezrozumiała jest dla niej decyzja o zatrudnieniu na stanowisku bibliotekarza również na czas określony. W 2011 r. nie było żadnych podstaw do zatrudnienia powódki na czas określony. Powódka przyjęła wówczas zatrudnienie nie mając świadomości, że działanie pracodawcy jest bezprawne. Powódka była kilkakrotnie zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas określony

na podstawie art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela, który pozwala na takie zatrudnienie nauczyciela w przypadku zaistnienia potrzeby wynikającej z organizacji nauczania lub zastępstwa nieobecnego nauczyciela, w tym w trakcie roku szkolnego. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego powódka wskazała, że zasada płynąca z tego przepisu stanowi wyjątek od zasady ogólnej zatrudniania nauczycieli (zarówno mianowanych, jak i kontraktowych) na czas nieokreślony i ta wyjątkowa zasada nie może być zależna od uznania pracodawcy. Zawarcie umowy o pracę w stanie faktycznym, w którym nie były spełnione przesłanki wskazane w art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela, oznacza nawiązanie stosunku pracy na czas nieokreślony. Powódka ma interes prawny w ustaleniu treści stosunku pracy, albowiem z charakteru zawartej umowy wypływa szereg uprawnień pracowniczych, z prawem do dalszego zatrudnienia włącznie.

W piśmie procesowym z dnia 18 września 2012 r. strona pozwana, reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, wskazała, że w przypadku zatrudnienia powódki miała miejsce sytuacja opisana w art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela. Coraz niższy nabór do szkoły, powodujący konieczność likwidacji niektórych oddziałów szkolnych, wprowadził stan skutkujący zawarciem z powódką umowy na czas określony. W szkole zatrudnionych jest trzech nauczycieli języka polskiego. W roku szkolnych 2011/2012 było już wiadomym, że nie będzie pracy dla wszystkich nauczycieli języka polskiego, gdyż ze szkoły odeszło 97 uczniów (4 klasy). Ponieważ w szkole jest trzech polonistów z wyższymi kwalifikacjami (nauczyciele mianowani) i dłuższym stażem od powódki, koniecznym było w pierwszej kolejności zapewnienie zatrudnienia dla nauczycieli mianowanych, którzy korzystają z większej ochrony przed zwolnieniem niż nauczyciel kontraktowy (powódka). Obecnie w szkole ilość godzin języka polskiego pozwala na zatrudnienie na 1,5 etatu, a jest trzech nauczycieli języka polskiego. Dlatego zdecydowano o uzupełnieniu wymiaru godzin dla jednego z polonistów (posiadającego uprawnienia bibliotekarza) właśnie pracą w bibliotece (0,5 etatu). Z orzecznictwa wynika przy tym, że prowadzenie polityki kadrowej szkoły należy do kompetencji dyrektora szkoły.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 31 sierpnia 2010 r. A. J. została zatrudniona przez Zespół Szkół (...) w B. na podstawie umowy o pracę na czas określony, od dnia 01 września 2010 r. do dnia 31 sierpnia 2011 r., na stanowisku nauczyciel kontraktowy - bibliotekarz, w wymiarze czasu pracy wynoszącym 0,5 etatu. Dla celów placowych A. J. była traktowana jako nauczyciel stażysta do czasu uzupełnienia kwalifikacji, tj. nauczyciela bibliotekarza. W tym samym dniu strony zawarły ponadto umowę o pracę na czas określony, od dnia 01 września 2010 r. do dnia 31 sierpnia 2011 r., na podstawie której A. J. została zatrudniona na stanowisku nauczyciel kontraktowy - wychowawca w internacie, w wymiarze czasu pracy wynoszącym 0,5 etatu. W obu umowach wskazano, że zostają one zawarte na czas określony na podstawie art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela.

Dowód: umowy o pracę z dnia 31 sierpnia 2010 r. k. 9 i 10 części B akt osobowych;

A. J. w roku szkolnym 2010/2011 ukończyła kurs kwalifikacyjny z zakresu bibliotekoznawstwa i uzyskała kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela bibliotekarza.

Dowód: kopia świadectwa k. 16 części B akt osobowych;

Ponownie w dniu 22 sierpnia 2011 r. A. J. została zatrudniona przez Zespół Szkół (...) w B. na podstawie umowy o pracę na czas określony, od dnia 01 września 2011 r. do dnia 31 sierpnia 2012 r., na stanowisku nauczyciel kontraktowy - bibliotekarz, w wymiarze czasu pracy wynoszącym 0,5 etatu. W tym samym dniu strony zawarły ponadto umowę o pracę na czas określony, od dnia 01 września 2011 r. do dnia 31 sierpnia 2012 r., na podstawie której A. J. została zatrudniona na stanowisku nauczyciel kontraktowy - wychowawca w internacie, w wymiarze czasu pracy wynoszącym 0,5 etatu. W obu umowach wskazano, że zostają one zawarte na czas określony na podstawie art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela.

Dowód: umowy o pracę z dnia 22 sierpnia 2011 r. k. 18 i 19 części B akt osobowych;

Na dzień 01 września 2011 r. w Zespole Szkół (...) w B. nie był zatrudniony inny nauczyciel bibliotekarz. Nie było innego nauczyciela, oprócz A. J., posiadającego kwalifikacje, aby zająć to stanowisko.

Dowód: zeznania powódki A. J. k. 43v-44;

J. M. była dyrektorem Zespołu Szkół (...) w B. i zrezygnowała z tej funkcji w dniu 31 maja 2012 r. J. M. jest nauczycielem dyplomowanym. Na początku 2012 r., przed przygotowaniem arkusza organizacyjnego szkoły na rok szkolny 2012/2013, J. M. rozpoczęła kurs na bibliotekarza. W arkuszu organizacyjnym na rok szkolny 2012/2013 stanowisko bibliotekarza zostało wykazane jako wakat. W roku szkolnym 2012/2013 J. M. pracuje w bibliotece szkolnej na pół etatu.

Dowód: kopia świadectwa k. 38,

zeznania powódki A. J. k. 43v-44,

zeznania przedstawiciela strony pozwanej B. Z. k. 44-44v;

W roku szkolnym 2011/2012 w Zespole Szkół (...) w B. otworzono cztery oddziały i była to zadowalająca ilość. Ilość uczniów w porównaniu do poprzedniego roku szkolnego nie była znacząco niższa. Jeśli chodzi o rok szkolny 2011/2012, to nie było problemów z zapewnieniem pensum dla nauczycieli mianowanych. Takie problemy pojawiły się przy organizowaniu pracy szkoły na rok szkolny 2012/2013.

Dowód: zeznania przedstawiciela strony pozwanej B. Z. k. 44-44v;

W roku szkolnym 2010/2011 były trzy klasy maturalne. W roku szkolnym 2011/2012 były trzy klasy maturalne. W roku szkolnym 2010/2011 utworzono trzy oddziały, a w roku szkolnym 2011/2012 utworzono cztery oddziały. W latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012 w szkole było trzech nauczycieli języka polskiego. Obecnie jest zatrudnionych dwóch nauczycieli języka polskiego.

Dowód: zeznania przedstawiciela strony pozwanej B. Z. k. 44-44v;

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu, powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Powódka domagała się ustalenia, że jest zatrudniona u strony pozwanej Zespole Szkół (...) w B. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowisku nauczyciel kontraktowy - bibliotekarz, w wymiarze czasu pracy wynoszącym 0,50 etatu.

W pierwszej kolejności należało ustalić, czy powódka miała interes prawny, aby domagać się ustalenia istnienia stosunku pracy nawiązanego ze stroną pozwaną na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. Roszczenie to powódka oparła bowiem na treści art. 189 kpc, zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Sąd orzekający w niniejszym postępowaniu w pełni popiera stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2009 r. (II P 156/09, LEX nr 577459), że „skoro sam ustawodawca wyodrębnia jako samodzielną sprawę o ustalenie stosunku pracy (art. 23(1) k.p.c., art. 461 § 1(1) k.p.c., art. 63(1) k.p.c.), to oznacza to, że są to regulacje szczególne do art. 189 k.p.c. i potwierdzają jedynie, że w takim powództwie o ustalenie zawsze zawiera się interes prawny, o który chodzi w tym przepisie. W sporze o istnienie stosunku pracy, żądanie jego ustalenia zawsze stanowi o żywotnym prawie (interesie) powoda pracownika nie tylko aktualnym lecz i przyszłym, nie tylko w sferze zatrudnienia lecz i ubezpieczenia społecznego”. Powódka wskazała przy tym, że ma interes prawny w ustaleniu treści stosunku pracy, albowiem z charakteru zawartej umowy wypływa szereg uprawnień pracowniczych, z prawem do dalszego zatrudnienia włącznie.

Następnie należało zbadać, czy w momencie zawierania z powódką umowy o pracę na czas określony z dnia 22 sierpnia 2011 r. na stanowisku nauczyciel kontraktowy – bibliotekarz, w wymiarze czasu pracy wynoszącym 0,50 etatu od dnia 01 września 2011 r., zachodziły przesłanki opisane w art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela.

Stosownie do treści art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, stosunek pracy z nauczycielem kontraktowym nawiązuje się na podstawie umowy o pracę zawieranej na czas nieokreślony, z zastrzeżeniem ust. 7. Zgodnie zaś z treścią ust. 7, w przypadku zaistnienia potrzeby wynikającej z organizacji nauczania lub zastępstwa nieobecnego nauczyciela, w tym w trakcie roku szkolnego, z osobą rozpoczynającą pracę w szkole, z nauczycielem kontraktowym lub z nauczycielami, o których mowa w ust. 5, stosunek pracy nawiązuje się na podstawie umowy o pracę na czas określony.

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd podzielił stanowisko powódki, iż w momencie zawierania z nią umowy o pracę na czas określony z dnia 22 sierpnia 2011 r., na podstawie której została zatrudniona na stanowisku nauczyciel kontraktowy – bibliotekarz, w wymiarze czasu pracy wynoszącym 0,50 etatu od dnia 01 września 2011 r., nie zachodziły żadne przesłanki opisane w art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela. W szczególności, zdaniem Sądu, za zawarciem z powódką tej umowy o pracę na czas określony nie przemawiały potrzeby wynikające z organizacji nauczania w pozwanej szkole. W ocenie Sądu, takie potrzeby wynikające z organizacji nauczania musiały bowiem istnieć już w dacie zawierania z powódką umowy o pracę na czas określony na stanowisku nauczyciela bibliotekarza, tj. w dniu 22 sierpnia 2011 r. Nie uzasadniały zawarcia umowy o pracę na czas określony okoliczności i potrzeby wynikające z organizacji nauczania mogące dopiero pojawić się w przyszłości.

Sąd podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 września 2006 r. (I PK 62/06), mające analogiczne odniesienie do nauczycieli kontraktowych, a mianowicie, że „wyjątek dopuszczający zatrudnienie nauczyciela mianowanego na podstawie umowy o pracę na czas określony uregulowany został w art. 10 ust. 7 Karty Nauczyciela. W myśl tego przepisu jest to prawnie możliwe tylko wówczas, gdy zachodzi potrzeba zastępstwa nieobecnego nauczyciela lub potrzeba wynikająca z organizacji nauczania. Przepis ten, jako regulujący wyjątek od zasady, należy wyklądać ściśle. Zatrudnienie nauczyciela mianowanego na podstawie umowy o pracę na czas określony jest dopuszczalne tylko wówczas gdy staje się konieczne w świetle wynikających z tego przepisu przesłanek. Taka wyjątkowa podstawa zatrudnienia nie może być zależna od uznania pracodawcy. Byłoby to sprzeczne z gwarancyjnym charakterem norm prawnych regulujących stosunek pracy nauczyciela mianowanego”.

Z wiarygodnych zeznań przedstawiciela strony pozwanej B. Z. wynika jednoznacznie, że w roku szkolnym 2011/2012 w Zespole Szkół (...) w B. otworzono cztery oddziały i była to zadowalająca ilość. Ilość uczniów w porównaniu do poprzedniego roku szkolnego nie była znacząco niższa. Jeśli chodzi o rok szkolny 2011/2012, to nie było problemów z zapewnieniem pensum dla nauczycieli mianowanych. Takie problemy pojawiły się przy organizowaniu pracy szkoły na rok szkolny 2012/2013. Ponadto z zeznań tych wynika, że w roku szkolnym 2010/2011 były trzy klasy maturalne. W roku szkolnym 2011/2012 były też trzy klasy maturalne. W roku szkolnym 2010/2011 utworzono trzy oddziały, a w roku szkolnym 2011/2012 utworzono cztery oddziały. W latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012 w szkole było trzech nauczycieli języka polskiego. Obecnie jest zatrudnionych dwóch nauczycieli języka polskiego. Z ustaleń Sądu wynika ponadto, iż w dacie zawierania z powódką umowy o pracę na czas określony z dnia 22 sierpnia 2011 r., na podstawie której została zatrudniona na stanowisku nauczyciela bibliotekarza, była ona jedynym nauczycielem w szkole uprawnionym do zajmowania tego stanowiska.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, nie sposób zaakceptować stanowiska strony pozwanej, że coraz niższy nabór do szkoły, powodujący konieczność likwidacji niektórych oddziałów szkolnych, wprowadził stan skutkujący zawarciem z powódką umowy na czas określony. Taki stan nie występował bowiem w roku szkolnym 2011/2012 i wówczas nie zachodziła potrzeba zapewnienia pensum nauczycielom mianowanym zatrudnionym w pozwanej szkole. Takie problemy pojawiły się dopiero w roku szkolnym 2012/2013 i należy wnosić, iż wiązały się z naborem uczniów w tym roku szkolnym, nie zaś poprzednim.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie oparł się na stanowisku wyrażonym w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 1994 r. (I PZP 28/94, OSNP 1994, nr 10, poz. 160), zgodnie z którym „zatrudnienie nauczyciela spełniającego warunki z art. 10 ust. 2 pkt 2-4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19 ze zm.) na podstawie umowy o pracę na czas określony, niezgodnie z przesłankami art. 10 ust. 4 tej ustawy, powoduje nawiązanie stosunku pracy na czas nie określony”. W uzasadnieniu wyroku z dnia 06 listopada 2001 r. (I PKN 689/00) Sąd

Najwyższy wskazał ponadto, że „zagadnienie zawierania z nauczycielami umów o pracę na czas określony było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. W uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z 27 maja 1993 r., I PZP 14/93 (OSNCP 1993 Nr 11, poz. 189) Sąd Najwyższy stwierdził, że zawarcie umowy o pracę na czas określony, mimo iż nie zostały spełnione warunki przewidziane w art. 10 ust. 4 Karty Nauczyciela, ma ten skutek, że umowę taką należy traktować jako zawartą na czas nie określony, Taki sam pogląd został wyrażony w wielu późniejszych orzeczeniach. W uchwale z 14 czerwca 1994 r., I PZP 28/94 (OSNAPiUS 1994 Nr 10, poz. 160), Sąd Najwyższy podtrzymał pogląd, że zatrudnienie nauczyciela spełniającego warunki z art. 10 ust. 2 pkt 2-4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela na podstawie umowy o pracę na czas określony, niezgodnie z przesłankami art. 10 ust. 4 tej ustawy, powoduje nawiązanie stosunku pracy na czas nie określony (podobne stanowisko wyrażone zostało także w późniejszych wyrokach Sądu Najwyższego: z 23 października 1996 r., I PRN 92/96, OSNAPiUS 1997 Nr 8, poz. 130; z 10 września 1997 r., I PKN 236/96, OSNAPiUS 1998 Nr 12, poz. 356; z 6 sierpnia 1998 r., I PKN 257/98, OSNAPiUS 1999 Nr 17, poz. 546; z 1 października 1999 r., I PKN 284/99, OSNAPiUS 2001 Nr 4, poz. 104). Oznacza to, że zawarcie umowy o pracę na czas określony - oczywiście, gdy w ogóle może być ona zawarta, a więc z wyłączeniem przypadków, dla których przewidziane jest mianowanie - mimo iż nie zostały spełnione warunki określone w art. 10 ust. 4 Karty Nauczyciela, ma ten skutek, że umowę taką należy traktować jako zawartą na czas nie określony”.

Z tych względów Sąd uwzględnił powództwo i ustalił, że strona pozwana Zespół Szkół (...) w B. nawiązała z powódką A. J. stosunek pracy na podstawie umowy o pracę z dnia 22 sierpnia 2011 r. na czas nieokreślony od dnia 01 września 2011 r. na stanowisku nauczyciel kontraktowy – bibliotekarz, w wymiarze czasu pracy wynoszącym 0,50 etatu.

Sąd na podstawie art. 113 § 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zasądził od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 674 zł tytułem opłaty od pozwu, od której powódka była ustawowo zwolniona. Kwota ta odpowiada 5 % wartości przedmiotu sporu.

Wobec tego, że strona pozwana była reprezentowana w niniejszym postępowaniu przez zawodowego pełnomocnika, stosownie do art. 98 § 1 i 3 kpc i § 11 ust. 1 pkt. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, Sąd zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.